



JulkICT-osasto  
Kansallisen palveluarkkitehtuurin toteuttamisohjelma

## **Kansallisen palveluarkkitehtuurin toteuttamisohjelma**

**Eläintautilaboratorioiden sähköinen asiointi -loppuraportti**

**Evira / VM/1847/02.02.03.09/2016**

**Evira/6777/0165/2016**

**31.10.2017**

Valtiovarainministeriö	<i>lisää hankkeen nimi ja diaarinumero tähän</i>	2 (12)
KaPA	Hankkeen loppuraportti	11.5.2017

## Sisällys

Sisällys .....	2
Dokumentin versiohistoria .....	2
<b>1.    Yhteenveto .....</b>	<b>4</b>
1.1. Hankkeen tiedot.....	4
1.2. Käytetyt Suomi.fi -palvelut.....	5
1.3. Yhteenveto hyödyistä ja opituista asioista .....	6
1.4. Suositukset jatkotoimenpiteistä .....	7
<b>2.    Hankkeen toteutuminen .....</b>	<b>7</b>
2.1. Tuotokset .....	7
2.2. Hankkeen rahoitus ja kustannukset .....	8
<b>3.    Hankkeen ohjauksen arviointi .....</b>	<b>8</b>
3.1. Hanke- ja ohjelmanhallinta .....	8
3.2. Hankintakäytännöt.....	9
3.3. Riskienhallinta.....	9
<b>4.    Hankkeen päättäminen.....</b>	<b>9</b>
4.1. Dokumenttien hallinta .....	10
4.2. Ylläpitovaiheeseen siirtyminen .....	10
<b>5.    Liitteet.....</b>	<b>11</b>
5.1. Kustannus-hyöty analyysin toteutumisen arvio .....	11

### Dokumentin versiohistoria

<i>Versio</i>	<i>Päiväys</i>	<i>Laatija</i>	<i>Muutoksen kuvaus</i>
0.1.	3.10.2017	Jani Holopainen	
0.2	16.10.2017	Jani Holopainen ja Hannu Sipilä	
0.3	31.10.2017	Jani Holopainen	

Valtiovarainministeriö	<i>lisää hankkeen nimi ja diaarinumero tähän</i>	3 (12)
KaPA	Hankkeen loppuraportti	11.5.2017

--	--	--	--

Valtiovarainministeriö	<i>lisää hankkeen nimi ja diaarinumero tähän</i>	4 (12)
KaPA	Hankkeen loppuraportti	11.5.2017

## 1. Yhteenveto

Tämä dokumentti on kansallisen palveluarkkitehtuuriohjelman (KaPA) VM/1847/02.02.03.09/2016 loppuraportti.

Käsiteltävä hanke ei valmistunut kokonaisuudessaan VM:n rahoituspäätöksen mukaisessa aikataulussa.

VM linjasi, että Eviran toimittaman materiaalin perusteella varsinaista liityntäratkaisua ei ole toteutettu ja hankkeen valmiusaste on 70 prosenttia. Evisa on laskuttanut hankkeen kustannuksia 40 054,98 euroa ilman arvonlisäverojen osuutta. Hankkeessa on edistetty kansalliseen palveluväylään liittymistä, mutta varsinainen liityntäratkaisu on jäänyt toteuttamatta ja laboratoriotuloksia ei ole voitu vastaanottaa tai toimittaa asiakkaalle palveluväylää hyödyntäen. Tästä syystä valtiovarainministeriö ei voi maksaa Eviran laskuttamaa loppuosuutta päätöksen mukaisesta 75 000 euron käyttöoikeudesta.

Hankkeen loppuosan toteutusta on tarkoitus jatkaa ja saada valmiiksi vuoden 2017 loppuun mennessä. Ongelmat Valtorin tuotteistetun palvelun käyttöönotossa pyritään ratkaisemaan mahdollisimman nopeasti.

### 1.1. Hankkeen tiedot

Hankkeeseen kuului Eviran Elmo-laboratoriojärjestelmään liittyvän sähköisen asioinnin kehittämisen vaatimat liityntäratkaisut kansalliseen palveluväylään. Toteutettavasta sanomanvälitysratkaisusta tulee yleiskäyttöinen muiden Eviran Elmoon liittyvän sähköisen asiointihankkeiden ja projektien hyödynnettäväksi.

Kansallista palveluväylää hyödyntävä sanomanvälityspalvelu Eviran laboratoriojärjestelmän ja asiakkaan tietojärjestelmän välillä. Evisaan saapuu sähköinen näytelähete-sanoma, joka puretaan sanoman vastaanottavaan laboratoriojärjestelmään. Eviran laboratoriosta lähtee sähköinen tulossanoma asiakkaalle.

Hankkeessa tavoitellut hyödyt:

- Sähköinen asiointipalvelu;
  - o vastaa asiakkaiden toiveisiin ja vaatimuksiin nykyaikaisten palveluiden nopeasta toteutumisesta.
  - o nopeuttaa laboratoriopalvelun läpimenoaikoja ja parantaa asiakaspalvelua
  - o vapauttaa Eviran henkilöresursseja kirjaamistyöltä
  - o vähentää virheitä sekä virheiden selvittämiseen käytettävää aikaa.
- Eviralle asetettujen säästövelvoitteiden toteuttaminen ja toiminnan tehostaminen edellyttävät palveluiden sähköistämistä.
- Eviran sähköisten asiointipalveluiden toteutukset ovat Kansallisen palveluarkkitehtuuriohjelman viitearkkitehtuurin mukaisia.
- Raportointi hyötyy järjestelmään tallennetusta parempilaatuisesta datasta.

Loppuraportin laatimishetkellä Valtorilta tilattu sanomanvälitys Eviran laboratoriojärjestelmän ja asiakkaan tietojärjestelmän välille ei ole vielä toiminnassa. Hyödyt alkavat toteutua siitä hetkestä, kun sanomaliikenne käynnistyy.

Valtiovarainministeriö	<i>lisää hankkeen nimi ja diaarinumero tähän</i>	5 (12)
KaPA	Hankkeen loppuraportti	11.5.2017

Hankkeen kulku on jaettavissa kolmeen osaan, jotka yhdessä muodostavat toteutusratkaisun:

1. Pilottiasiakkaan (FNS) tietojärjestelmän toteutus (VM:n rahoituspäätöksen ulkopuolinen työ)
  - Sisältää Eviran eläintautidiagnostiikan näytelomakkeen, asiakkaan liityntäpalvelimet (KaPA-palvelimet) sekä XML-sanoman toteutuksen.
2. Sanomanvälitys
  - Valtorin tuotteistettu palvelu sisältää Eviran liityntäpalvelimet, sertifikaatit ja ylläpidon.
3. Eviran laboratoriojärjestelmän (Elmo) toteutustyöt
  - Eviralaisten ja WSP-tietojärjestelmätoimittajan työtä:
    - Sanoman vastaanotto, Elmon käsittelysäännöt, Paluusanoma, XML-sanomarakenteen suunnittelu ja toteutus.

### Ohjausryhmä

Sinikka Pelkonen Bakteriologian ja patologian tutkimusyksikkö, Evira (Ohjausryhmän pj)  
 Johanna Knekt Tietohallintoyksikkö, Evira (Jäsen)  
 Jani Holopainen Tietohallintoyksikkö, projektipäällikkö Evira (Jäsen)

### Projektiryhmä

Projektipäällikkö: Jani Holopainen Evira/TIHA

Jäsenet:

FNS: Tiina Räsänen (Jäsen)

Evira: Tiina Autio BAPA, Hannu Sipilä TIHA (Jäsen)

WSP: Sirkku Valkama, Mikko Mähönen, Marko Wallgren (Jäsen)

Asiantuntijat:

KaPA-liityntäpalvelimet: Valtorin tuotteistettu palvelu

KaPA-asiat Kati Manni Evira/TIHA

Hankkeen tyyppi

Suunnittelu/määrittely	
Toteutus	X
Käyttöönotto	

## 1.2. Käytetyt Suomi.fi-palvelut

Suomi.fi -palvelu	On käytetty	Ei ole käytetty	Huomioitiin suunnittelu- vaiheessa
Suomi.fi-kartat		X	
Suomi.fi-maksut		X	

Valtiovarainministeriö	<i>lisää hankkeen nimi ja diaarinumero tähän</i>	6 (12)
KaPA	Hankkeen loppuraportti	11.5.2017

Suomi.fi-palvelutietovaranto			X
Suomi.fi -palveluväylä	X		
Suomi.fi-tunnistus		X	
Suomi.fi-valtuudet		X	
Suomi.fi-viestit		X	
Suomi.fi-verkkopalvelu		X	

### 1.3. Yhteenveto hyödyistä ja opituista asioista

Hankkeen tuottaman ratkaisun tärkeimmät hyödyt ovat

- Sähköinen asiointipalvelu;
  - vastaa asiakkaiden toiveisiin ja vaatimuksiin nykyaikaisten palveluiden nopeasta toteutumisesta.
  - nopeuttaa laboratoriopalvelun läpimenoaikoja ja parantaa asiakaspalvelua
  - vapauttaa Eviran henkilöresursseja kirjaamistyöltä
  - vähentää virheitä sekä virheiden selvittämiseen käytettävää aikaa.

Kolme tärkeintä opittua asiaa:

<b>1</b>	Varmistus hankkeen tilaajan (tässä tapauksessa Eviran) puolelta ennen hankintapäätöstä siitä, että tarjottu palvelukonsepti on todella käyttöönotettavissa projektin aikataulussa.
<b>2</b>	Haasteellinen toimintaympäristö, useita toimijoita ja lakisääteisiä veloituksia. Eviralla ei ollut yksinään mahdollisuutta vaikuttaa kaikkiin hankkeen toteutuksen osa-alueisiin ja ratkoa toisen viranomaistoimijan sisäisiä ongelmia työnjaossa ja -kulussa.
<b>3</b>	Tietojärjestelmät ovat yhä enemmän toisiinsa integroituneita, joten kehittäminen ja muutosten huomiointi riippuvuuksineen vaatii jatkuvasti enemmän työtä.

Valtiovarainministeriö	<i>lisää hankkeen nimi ja diaarinumero tähän</i>	7 (12)
KaPA	Hankkeen loppuraportti	11.5.2017

## 1.4. Suositukset jatkotoimenpiteistä

Hankkeen jatkorahoitus varmistetaan. Valtori pyrkii saamaan tuotteistetun palvelunsa valmiiksi. Kun sanomaliikenne kulkee, aloitetaan testaus. Testauksen jälkeen palvelun lanseeraus ja siirto tuotantokäyttöön.

Hankkeen antama toimenpidesuositus KaPA-ohjelmalle: tarjottavat palvelut selkeämmiksi ja keskitetty helpdesk-tuki ongelmatilanteissa. Lisäksi parempi viromaisyhteistyö esim. Valtorin ja VRK:n välillä.

## 2. Hankkeen toteutuminen

### 2.1. Tuotokset

Kuvaus tuotoksesta/palvelusta	Suunniteltu aikataulu	Toteutunut aikataulu	Huomioita
Palveluväylä ja sanomavälitys	7 / 2017	kesken	Valtori ei ole vielä pystynyt toteuttamaan Evi- ran tilaamaa palvelua.

Hankkeen rahoituspäätöksen mukaiset tulokset ovat valmistuneet, työn toteutuneet kustannukset on raportoitu ja kirjanpidon raportit on toimitettu VM:n kirjaamoon (valtionhallinnon organisaatioiden osalta myös kirjattu hankesalkkuun).

Kyllä      Ei      X

Listaus toteutumatta jääneistä tuloksista:

- Palveluväylä ja sanomavälitys (Valtorin tuotteistama palvelu)

Valtiovarainministeriö	<i>lisää hankkeen nimi ja diaarinumero tähän</i>	8 (12)
KaPA	Hankkeen loppuraportti	11.5.2017

## 2.2. Hankkeen rahoitus ja kustannukset

Valtiovarainministeriö on myöntänyt hankkeelle rahoitusta KaPA ohjelmasta. VM linjasi, että Eviran toimittaman materiaalin perusteella varsinaista liityntäratkaisua ei ole toteutettu ja hankkeen valmiusaste on 70 prosenttia. Evira on laskuttanut aiemmin hankkeen kustannuksia 40 054,98 euroa ilman arvonlisäverojen osuutta. Valtiovarainministeriö ei maksaa Eviran laskuttamaa loppuosuutta päätöksen mukaisesta 75 000 euron käyttöoikeudesta. Rahoituspäätöksen ja -hakemuksen osoittama rahoitussuhde oli 69,26% (75 000 € / 108 288 €).

Muu hankkeen rahoitus on ollut Eviran sisäistä rahoitusta.

Hankkeen suunnitellut ja toteutuneet vaiheet ja kustannukset eriteltynä ovat seuraavat.

Vaihe	Suunniteltu €	Toteutunut €	VM rahoitus €
KaPA-rahoitus	108 288	105 511,96	40 054,98
Eviran rahoitus	60 886	40 167,50	0
<b>Yhteensä</b>	<b>169 174</b>	<b>145 679,46</b>	<b>40 054,98</b>

Hankkeen kustannusten ylitys johtuu pääosin seuraavista tekijöistä:

- Hankkeen kustannusten voidaan katsoa ylittyneen suhteessa arvioituun kokonaissummaan, sillä osa toteutuksesta on vielä kesken (Valtori), samoin kuin ko. vaiheen jälkeinen testaus sekä mahdollinen virheiden korjaus ja käyttöönotto.
- Usealla hankkeen osapuolella (Evira, WSP ja FNS) on ollut ylimääräistä työtä liittyen KaPA-palvelinasioden selvittelyyn, yhteyskokeilujen suorittamiseen ja ylimääräisiin projektipalaveriin.
- Uudet palvelukonseptit ja tekniset toteutusratkaisut ovat työllistäneet odotettua enemmän.

## 3. Hankkeen ohjauksen arviointi

### 3.1. Hanke- ja ohjelmanhallinta

Hankkeella on projekti- ja ohjausryhmät, jotka kokoontuivat säännöllisesti. Hankkeessa sovellettiin Eviran vakiintunutta projektinhallintamallia. Valtorin osallistumista aktiivisemmassa roolissa tietojärjestelmäprojekteissa voisi harkita, esim. pysyvän projektiryhmän jäsenyyden kautta.



Valtiovarainministeriö	<i>lisää hankkeen nimi ja diaarinumero tähän</i>	9 (12)
KaPA	Hankkeen loppuraportti	11.5.2017

### 3.2. Hankintakäytännöt

Eviralla on Valtorin kanssa palvelusopimus, jonka mukaan on palvelut hankittava Valtorilta.

Eviran laboratoriojärjestelmän Elmo-toimittaja (WSP) osallistui sopimuksensa mukaisesti.

Hankkeen ulkopuolisen rahoituksen (Eviran rahoitus) osalta asiakasjärjestelmän kehittämistä teki FNS.

### 3.3. Riskienhallinta

Osa hankesuunnitelman Liite 5 Riskienhallinta –dokumentin riskeistä on avoimina. Suurin osa ko. dokumentissa kuvatuista riskeistä ei toteutunut ja ne on suljettu. Alla olevan taulukon ensimmäisenä mainittu riski toteutui, ja aiheutti välillisesti jälkimmäisenä kuvatun riskin toteutumisen.

Hankkeen ohjausryhmä oli tietoinen oheisista riskeistä ja Evira on reklamoinut Valtoria hitaasta palvelunavauksesta. Reklamoinnilla ei ollut vaikutusta asioiden etenemiseen.

Riski	Todennäköisyys	Vaikutus	Toimenpiteet riskin välttämiseksi riskisuunnitelma)	Vastuuhenkilö
Prosessia ei saada toimimaan käytännössä	2	4	KaPAN ja Valtorin palvelut ovat Eviralle uutta. Onko kaikki palvelut hankkeen tiukan aikataulun mukaisesti valmiita.	pp, ohry
Työmääräarviota ei ole osattu arvioida oikein	3	2	Projekti tarkkaan rajattu	pp, ohry

Valtiovarainministeriö	<i>lisää hankkeen nimi ja diaarinumero tähän</i>	10 (12)
KaPA	Hankkeen loppuraportti	11.5.2017

## 4. Hankkeen päättäminen

### 4.1. Dokumenttien hallinta

Dokumentaatio on tallennettu Eviran projektihallinnan ohjeistuksen mukaisesti Eviran verkkolevyille. Projektiryhmä vastaa dokumenttien hallinnasta hankkeen päättämiseen saakka ja sen jälkeen toimitaan Eviran tiedonhallintasuunnitelman mukaisesti.

Hanke on tuottanut osana lopputuotosta dokumenttiluettelon, johon on eritelty hankkeen aikainen ja ylläpitoon siirrettävä dokumentaatio. Luettelo dokumenteista.

Projekti ei ole vielä päättynyt, joten eriteltyä dokumenttiluetteloä ei ole vielä laadittu. Hankkeen aikainen työ tehdään projektin päättyessä projektiryhmän toimesta ja ylläpitoon siirrettävä dokumentaatio siirtyy Eviran Jatkuvat palvelujaoston vastuulle. Eviran ja Valtorin välinen sopimus määrittelee omalta osaltaan ylläpidettävän dokumentaation.

### 4.2. Ylläpitovaiheeseen siirtyminen

Hankkeen tuotoksia ei ole vielä otettu tuotantokäyttöön, johtuen KaPA-liityntäpalvelinten toteutuksen viivästymisestä. Tuotantokäyttö on tarkoitus aloittaa vuoden 2017 kuluessa.

Tuotantokäyttöön ottamisen jälkeen Eviran tietohallinto / Elmon ylläpitotiimi vastaa sanomanvälityksen Elmo-osuudesta vuosittaisen ylläpitobudjetin puitteissa.

Valtori vastaa liityntäpalvelimien ylläpidosta palvelusopimuksen mukaisesti.

Eviran asiakas ja KaPA-palvelun hyödyntäjä vastaa omasta tietojärjestelmästään.

Eviran substanssi vastaa käyttäjätason ohjeistuksesta, asiakaskontakteista sekä tiedottamisesta.

VM ilmoitti päättäneensä hankkeen rahoituspäätöksessä ilmoitetun aikataulun mukaisesti. Evira on jatkamassa työn loppuun projektina.

Valtiovarainministeriö	<i>lisää hankkeen nimi ja diaarinumero tähän</i>	11 (12)
KaPA	Hankkeen loppuraportti	11.5.2017

## 5. Liitteet

### 5.1. Kustannus-hyöty analyysin toteutumisen arvio

Hankkeen kustannukset	Ohjelman ajalla 2014 - 2017	Arvio elinkaa- ren ajalla (9v) 2014 – 2022
	€	€
Ennustetut kustannukset yhteensä	100 000	122 500
Toteutuneet kustannukset yhteensä	145 000	167 500
<b>Erotus</b>	<b>-45 000</b>	<b>-45 000</b>

Hankkeen kustannusten ylitys johtuu pääosin seuraavista tekijöistä:

- Uuden toimintaympäristön ja teknologian aiheuttamat lisätyöt, jotka ilmenivät hankkeen kuluessa.

Hankkeen tuottamat taloudelliset hyödyt	Ohjelman ajalla 2014 - 2017	Arvio elinkaa- ren ajalla (9v) 2014 – 2022
	€	€
Suorat taloudelliset hyödyt	0	250 000
Epäsuorat taloudelliset hyödyt	0	200 000
<b>Taloudelliset hyödyt yhteensä</b>	<b>0</b>	<b>450 000</b>

Lähetteen kirjaamistyö häviää-> Eviran Elmo-näytteen kirjaajan työpanos vapautuu saapuneiden sähköisten lähetteen kirjaamistyön verran. Laskelmassa mukana eläintautilaboratorion sähköisen asiointipalvelun kokonaishyödyt, joista KaPA rahoitteisen pilottitoteutuksen hyödyiksi ei voida kirjata kaikkea.

Palveluväyläintegraatio-projektissa epäsuorat muiden organisaatioiden hyödyt perustuvat oletukseen. Pilotin jälkeen ei voi olla varmuutta, kuinka monta muuta asiakasjärjestelmää integroituu palveluun ja mitkä ovat heidän hyödyt. Annettu arvio on hyvin maltillinen.

Valtiovarainministeriö	<i>lisää hankkeen nimi ja diaarinumero tähän</i>	12 (12)
KaPA	Hankkeen loppuraportti	11.5.2017

<b>Hankkeen kustannukset vs. hyödyt</b>	<b>Ohjelman ajalla 2014 - 2017</b>	<b>Arvio elinkaaren ajalla (9v) 2014 – 2022</b>
	<b>€</b>	<b>€</b>
Taloudelliset hyödyt yhteensä	0	450 000
Toteutuneet kustannukset yhteensä	145 000	167 500
<b>Hyödyt – kustannukset</b>	<b>-145 000</b>	<b>282 500</b>

Maltillisesti laadittujen etukäteisarvioiden perusteella sekä laskelmien suhteen on oletettavaa hankkeen olevan kannattava tulevien vuosien myötä.

Hankkeen keskeisimpiä hyötyjä ovat:

Hankkeen tuottaman ratkaisun keskeisimpiä hyötyjä ovat asiakaspalvelun paraneminen ja sähköisen asiainnin kehitys.

Asiakkaille tarjotaan mahdollisuus toimittaa asiakas- ja näytetiedot sähköisesti Eviraan ja asiakkaalle toimitetaan tutkimusvastaus sähköisesti. Tärkeää on, että asiakkaat saavat tutkimusvastauksen nopeasti sähköisessä muodossa tiedokseen.